

PRENUMERATA

Kurjera Warszawskiego wraz z dodatkiem porannym:
W Warszawie: rocznie rs. 9, półrocznie rs. 4 kop. 50, kwartalnie rs. 2 kop. 25, miesięcznie kop. 75.
 Za odnośnienie do domu dopłaca się miesięcznie kop. 5.
Na prowincji i w Cesarstwie: rocznie rs. 12, półrocznie rs. 6, kwartalnie rs. 3, miesięcznie rs. 1.
Za granicą: miesięcznie rs. 1 kop. 50.
 Numer pojedynczy bez dodatku kop. 5; dodatek poranny kop. 3.

KURJER WARSZAWSKI.

wychodzi w dni powszednie wieczorem, w niedziele i święta zrana, nadto wychodzą stale w dni powszednie, z wyjątkiem dni poświęconych, dodatki poranne.

ROK SIEDMDZIESIĄTY TRZECI.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godziny 8-ej zrana do 8-ej wieczorem, w niedziele i święta od godziny 10-ej zrana do 1-ej po południu.

Redakcja, Administracja i Drukarnia: Plac Teatralny nr. 9. — Telefon Redakcji 268. — Telefon Administr. 513.
 W Łodzi kantor własny, Piotrkowska 7/281, telefonu nr. 313.

OGŁOSZENIA

Reklamy: za jeden wiersz garmontowy albo jego miejsce pierwszy raz 25 kop., każdy następny raz kop. 20.
 Nekrologja: za wiersz 15 kop.
 Zwyczajne ogłoszenia: za jeden wiersz petitowy albo jego miejsce pierwszy raz 10 kop., każdy następny raz 8 kop.
 Małe ogłoszenia za jeden wiersz po 2 kop. każdy raz, ogłoszenie minimum 20 kop.
 Nadesłane: za jeden wiersz garmontowy rs. 1.
 Ogłoszenia do Kurjera przyjmuje także Kantor własny Kurjera w Łodzi.

PRZEGLĄD POLITYCZNY.

Kwestja agrarna i podatkowa w Sycylii, dopominająca się krwawymi wstrząśnieniami szybkiego rozwiązania, tak zawiadująca całą opinią publiczną we Włoszech, że wobec niej ustąpiły na drugi plan nawet—regulacja rozprzęgłych finansów państwa i reforma banków. Crispi znalazł ją podrzuconą sobie tuż obok kolebki swoich rządów i musi z właściwą sobie energją przystąpić do jej zgładzenia.

Aby wyjaśnić naturę kwestji, przytoczymy kilka fachowych komentarzy w prasie najlepiej świadomej stanu rzeczy, bo włoskiej. Oto co pisze w obszernej swej analizie ruchu sycylijskiego *Giornale*:

„Dziewięćdziesiąty procent gmin sycylijskich administrowany jest wedle zasad, które pozwalają tęsknić do powrotu dawnych patryarchalnych rządów. Za rządów tych samowole i nadużycia właścicieli wielkich obszarów ziemskich łamała gwałtownie i potężnie gospodarząca władza państwowa, winnych stawiano pod pręgierzem. Dzisiaj, dzięki ubezwładnieniu władzy centralnej przez wpływ polityczny możnowładzców i ich klientów, otwarto na oścież drzwi wszelkiej samowoli, gwałtowi i niesprawiedliwości. Sumienie ludu przeczuwa tylko, że gdzieś daleko, w Rzymie, dobry król mieszka, jest ono wszelako nawskróś przejęte przeświadczeniem, że reprezentacje gminne są wcieleniem politycznej i moralnej zgnilizny. I rzeczywiście—radcy gminni nie są administratorami majątku gminnego, ale jego trwoniicielami. Listy podatkowe są jednym pasmem oszustw i wyzysków ku szkodzie ludu uboższego a korzyści zwycięzców i ich parenteli. Lud chce tylko rządzonym być wedle zasad sprawiedliwości i ludzkości. Gdyby rzeczy szły wedle jego widzenia, należałoby oddać całą administrację w ręce królewskiego męża zaufania. Ci wszakże, którzy dzierżą na wyspie ster w dłoni, widzą w prawie tylko środek do wyzyskiwania bezbronnych i stan ten uważają za wykwit wolności. Podatki konsumcyjne obciążają wyłącznie biedaków. Są gminy, w których za kilogram mąki płaci się 15 centymów podatku. I jakże lud nie ma rozpaczć!”

A *Tribuna* powiada:

„Ruch sycylijski jest gwałtowną reakcją przeciw kilkusetletniemu systemowi feudalnemu, który tłumil lud pracujący a z nowego prawa konstytucyjnego umiał skorzystać do utwierdzenia na dalsze długie czasy swej dziedzicznej przemoocy i siły. Ponieważ lud potrafił to jarzmo zepchnąć, ale porządku i ładu za wprowadzić nie potrafił, jest obowiązkiem rządu postarać się o uczciwe rozwinięcie ducha wolności i wolnomyślnych instytucyj na wyspie, a gdyby do wypłnienia tej przemoocy feudalnej, zakorzenionej w niewielu rodzinach, potrzebne były nowe prawa, to je zaproponować.”

Opinie, badając przyczyny zjawiska, dochodzi do wniosków następujących:

„W Sycylii ruch zdawał się w początkach przybierać charakter socjalistyczny. Właściciele wznosili się uprawiać roli. Był to objaw budzący obawy, miał on wszelako swój cel. Któż jednak wobec ostatnich wstrząśnięć ma czas myśleć o socjalno-demokratycznych przymieszkach ruchu? Kto zechce wobec nich dociekać słuszności lub niesłuszności wołań czwartego stanu o zapewnienie mu żywszego udziału w sprawach publicznych? Tu już nie chodzi o politykę. Żony robotników wiejskich ciągną na czele ich hufców, niosą, jakby symbole pokoju, wizerunki pary królewskiej i wołają o sprawiedliwość i chleb. Jest to nędza, która się zżyma i podnosi, i jeżeli w tych rzeszach nędzarzy jakakolwiek jeszcze idea da się odkryć, to wyraża się ona okrutnem zdaniem, że władza społeczna i obowiązki etyczne są tutaj kłamstwem. Wszystkich nas przejmują dręczące przeczenie rozprzeżenia, którem mniej więcej nawiedzony jest cały półwysep.”

Sceptyczna *Fanfulla* pyta:

„Jakie są przyczyny ruchu sycylijskiego, jakie mogą być jego lekarstwa? Ze podścieliskiem jest głębokie niezadowolenie biednej, pracującej ludności, nikt nie zaprzeczy. Rzecz rządu będzie zgłębiać, dlaczego ruch przybrał formy tak niebezpieczne i jakich środków użyć do jego zażegnania. Studium to będzie ciężkie, pomyłka łatwą. Oby nie pogorszone złego, zamiast je zdławić!”

Walce Straussa.

III.

Można przypuścić, że takie zmiany położenia i stosunki mogły potężnie oddziaływać na króla walca; może go zaczęły trwożyć przeczuca, że mógłby tutaj stracić ziemię pod nogami. Jest to prawdopodobnem, że w nowym Wiedniu zaczął on się czuć już nie tak swobodnym, nie tak „w domu” jak dawniej. Temu należało zaradzić, zapobiedz i to mogła być przyczyna pierwsza. Druga przyczyna, bardzo prosta, może być ta, że dla dojrzałego, twórczego talentu już same walce, tańce i sale taneczne wystarczyć nie mogły, a może właśnie dlatego, że w Wiedniu nie jest już specyficzną, nawskróś odrębną, dawną wiedeńską oazą, ale stał się już wielkim, europejskim miastem, które przyjmuje i odczuwa wszystkie prądy światła przebiegające, dlatego też i dla siebie większe stawia zadania, więcej i czego innego się domaga, niż to było dawniej.

Zdaje mi się przeto, że w tych społecznych i psychologicznych danych można znaleźć wyjaśnienie nowej ewolucji w twórczości mistrza. Johann II-gi uczuł serdeczną potrzebę i siłę po temu, żeby to, co znika, wiedeński humor, zaklać w artystyczne kształty; żeby ów świat, ową atmosferę niejako skondensować i zachować potomności, w której on żył i ożył, bujność talentu swojego rozwijać może. A zatem ów przedziwnie lekkoduchowy, motylowy, tańczący, śpiewający, przelewający się jak szampan, niezemnie żenowany świat, który chce zapominać, uwołać się od wszystkich smutków i goryczy życia,

który chce cały rok karnawałować, ażeby przez to utrzymać i podsycać swoją ochotę i swoją siłę życiową...

Ten świat i to usposobienie, które niegdyś było dla Wiednia typowem, nie może się już teraz tak swobodnie przejawiać wskutek zmian w budowie miasta i w składzie jego ludności. Ponieważ jednak usposobienie to tkwi w głębi duszy, umysłu tutejszego ludu, więc prze ono na zewnątrz, szuka sobie upustu i kształtów, wynajdując sobie bodaj sztuczne kształty, krystalizuje się w niezliczonych, kostjumowych zabawach towarzystw rozrywkowych, w najdziwniejszych wieczorach blażeńskich i t. zw. *Gschnas-feste*; są to wszystko operetki, nie na scenie, ale w życiu. Są to zjawiska, które zastanawiają więcej może cudzoziemców, niż samych wiedeńczyków płynących z falą; obcy ludzie oceniają te zjawiska wcale nie jako powszednie, codzienne, tak, że warto im się bliżej przypatrzeć.

Bywają w Paryżu i gdzieindziej wspanialsze, kosztowniejsze zabawy, więcej tam wrzawy, ale brak przecież niezbednego ducha, brakuje tam najwnej swobody, *Gemüthlichkeit* i wesolego zadowolenia, które trzeba z sobą przynieść we własnym usposobieniu; brakuje tam właściwej publiczności i właściwych, urodzonych aktorów. Publiczność tamtejsza bywa zawsze nieco wątpliwą, niezbyt mieszaną; do owych głośnych po świecie „luszyków”, przyczepione jest zawsze, pod wieloma względami znamię czegoś, co jest *slipery* i *shoking*.

Wiedeńskie specjalności są jedyne, nieprześcignione i zupełnie innego rodzaju. Przedewszystkiem niema tutaj właściwie odróżnienia na aktorów i na publiczność, na widzów; niema tutaj widzów, niema publiczności, gdyż wszyscy, którzy przychodzą, chcą

w jednakowy sposób się bawić; publiczność jest tutaj zarazem aktorem. Idzie tu o urządzenie szalonych maskarad, ale bez masek; starzy i młodzi nie znają w ciągu takiej zabawy żadnego wędzida, a przecież tłumy zebrane nie przestają być przyzwoitemi, tworzą dobre i dobrane towarzystwo, do którego i nowe warstwy ludności chętnie należą, a zabawa, szal jest za pomocą dowcipu, humoru, smaku, przez czarodziejski współdziałanie sztuk, przez fantazję i pracę artystów i artystek, a zwłaszcza przez malarstwo, rzeźbę, architekturę i sztuki stosowane w przedziwny sposób przeświełony i podniesiony. Dwa znamienne rysy rozstrzygają o właściwości tych szalonych zabaw. W tych „gschnasach”, tak napozór niby zupełnie rozluźnionych, mogą przecież brać udział i biorą udział bez zgorzienia i obawy rodzice ze swoimi córkami. Na te zabawy, tak napozór wyzwolone z wszelkiej formy i żenady, przychodzą i najpoważniejsi członkowie domu cesarskiego, bawią się wyśmienicie i nie szczędzą słów uznania.

Do tych zjawisk przyłącza się jeszcze jedna specjalność, której także nigdzie zresztą na świecie niema. Starowiedeński wesoly duch i temperament, który w życiu coraz mniej jest widocznym, wynalazł sobie sztukę, w której dowoli może dokazywać, wynalazł sobie *humorystyczną muzykę*: „Kwartet Udel”. Jest to prawdziwa, doskonała, szlachetna sztuka, ale bija ona na skrzydłach humoru; jest odrębny zupełnie, jedyne rodzaju sztuki. Żeby ten „Kwartet Udel” w jedyny, ludowy sposób określić, trzeba by powiedzieć, że jest to ideał prawdziwego, naturalnego, również zanikającego ludowego wiedeńskiego śpiewactwa *Volkssaengerów*, albo też możnaby określeniu dać taką formułę: że jest to śpiewane powie-trze walcowe.

Trybunał państwowy w Belgradzie, sądzący ministrów, odbył w pierwszej połowie bieżącego tygodnia trzy posiedzenia, poświęcone nieomal wyłącznie czytaniu dokumentów, a mianowicie obrony, wygłoszonej przez oskarżonych przed obliczem skucepny. Trybunał zgodził się ostatecznie na wykluczenie z kolegium sądowego Dusmanicza, jako niechętnego osobie Ribaraczowi. Na miejsce jego wezwano Nikołą Kresticza, ponieważ jednak ten jest chory, zastępować go będzie Nikola Jowanowicz. Oskarżony minister Kundowicz zażądał wykluczenia z tych samych powodów sędziego Wasy Manojłowicza.

Jeżeli trybunał przychylił się do tego żądania, to zmieni się w sposób złowrogi fizjonomia polityczna jego składu. Pierwotnie zasiadało w składzie sądu 9 radykalistów a 7 postępców i liberalów; skutkiem wykluczenia Dusmanicza trybunał składa się obecnie z 8 radykalów i 8 postępców i liberalów. W razie wykluczenia Manojłowicza już tylko siedmiu radykalów pozostałoby wobec dziewięciu przeciwników politycznych.

Br. Z.

Più luce!

IV.

Nie będę dłużej nadwierał ciekawości i cierpliwości czytelnika, który albo się nie uczył albo zapominał początków mechaniki, a do oceny zjawisk podobnych nie ma wprawy, i powiem, że wszystkie doświadczenia z grawitacją są bardzo a bardzo banalne, że je każdy może wykonać i że tu nie działa nic endownego, jeno bardzo prosta i bardzo stara mechanika.

"Grawitacja", wykonana przez nacisk rękami czy palcami na środku prawie stołu, przewidziana jest oddawna w *teorii drąga*, zaś przez pociąganie stołu ku sobie, w opisanych warunkach, jest koniecznym i jedynie możliwym wynikiem rozkładu wypadkowej siły na dwie ją składające, z których jedna właśnie ku dołowi stół ciągnie.

Postaram się jednak, o ile to jest możliwym bez rysunków, objaśnić czytelnikom opisy doświadczeń w ostatnim moim artykule. Były one zupełnie jasne dla inżynierów i w ogóle ludzi, mających do czynienia z mechaniką, dla publiczności jednak, której zajęcia i lektura dalekie są od zjawisk podobnych, mogły być niezrozumiałe. Zaznaczę tu mimochodem, com już dawniej powiedział, że właśnie ten daleki stosunek zajęć umysłowych inteligencji, szczególniejszej miejsciej, do zjawisk podobnego rodzaju, wyzyskać można do wzbudzenia podziwu w umysłach, do szerzenia wiary w rzeczy nadzwyczajne.

Wszystkie opisane zjawiska może każdy bez pomocy medjum powtórzyć.

* I tak niech osoba A stanie u końca jakiegokolwiek lekkiego stołu i niosząc go tak, aby przeciwległe nogi pozostały na podłodze, zanotuje sobie w myśli wysiłek, jaki był potrzebny na podniesienie tego ciężaru.

Otóż to dawniejsze życie wiedeńskie i ten świat, w który się ono obecnie sztucznie wciela, postanowił Johann II ukształtować na scenie i dokonał tego w dziełach swoich scenicznych, stworzył zwierciadło wiedeńskiego humoru. Tak wesoło, tak swobodnie, tak szalenie, tak bez żenady musi się dziać na scenie, jak tego właśnie prawdziwy wiedeński lud życzyć sobie może. Takie utwory musiały, oczywiście, pozyskać sympatję, trafić wprost do usposobienia i do pojęcia całego ludu; taka praca musiała też i talent mistrza potężnie zasilić i odświeżyć.

Jak dawniej tańce, tak odtąd sieje Johann II operetki: Wiedeń cieszy się, zachwyca owemi "Indigo", "Fledermans", "Noc w Wenecji" itd., zresztą nie potrzeba ich tutaj wymieniać.

Tak, jak wale elektryzuje każde zebranie w Wiedniu, tak te operetki całą ludność elektryzują, gdyż według swojej najrdzenniejszej treści są one udrammatyzowanymi walcami. Wale jest w nich czerwona nia, kierującym motywem, ztąd pochodzi ich zapalające działanie i w tem leży przyczyna, że się nigdy nie zestarzeją.

Aż do tej nowej ewolucji w twórczości Johanna II-go uczyniła dynastia Straussa dla walca w swoim rodzaju odrębnym niejako to, co dla poloneza Ogińskiego, a dla mazura Chopina i Moniuszko uczynili. Bo są takie wale, których się nie tańczy, które się woli słyszeć, a podnosi je sentymentalna, melancholijna albo namiętna, burzliwa introdukcja. Następnie atoli zaezarowano w operetki cały świat, który dla walca i dla którego wale jest niezbędnym, któremu wale wystarcza, który się w walcu odnajduje.

Mówi gdzieś tak trafnie profesor Hanslik, że wale wyraża w muzyce austriackiej żywioł ludowy: operetki Straussa nabrały ztąd odrębnego typu wiedeń-

Niech ktoś drugi B, stanie przy przeciwległym końcu stołu i oprze się rękami mniej więcej o środek stołu.

Niech teraz A znowu stół jak poprzednio sprobuje podnieść a spostrzeże, że jest cięższy.

Przy grawitacji z dynamometrem na haku w końcu stołu, Eusapja naturalnie ciągnie stół za poprzeczkę rękami ku sobie, a na zasadzie praw mechaniki inny rezultat wypaść nie może jak tylko ten, że następuje pociągnięcie stołu ku dołowi a więc i posunięcie strzałki dynamometru, która tym sposobem większy ciężar wskazuje.

Nakoniec, gdy hak był wkręcony w środek stołu, szruba jego przechodziła na drugą dolną stronę blatu. Dlatego też p. O., który o tem wiedział, zasłonił ręką hak, aby Eusapja nie mogła ciągnąć zań stołu na dół. Po zasłonięciu go, jak wiadomo, grawitacji nie było.

Co się tyczy lewitacji, to mój chłopski rozum widział w podstawiającej się pod nogę stołu mniemanej "ręce Johna" poprostu tylko nogę Eusapji, nogę, która przy powyższej lewitacji nawet trzymaną przez kontrolera nie była.—O "ręce Johna" powiem jeszcze później.

Ale idźmy dalej:

B. Zjawiska, obserwowane przy świetle przyćmionem. Kontrola utrudniona.

Światło używane przy tych doświadczeniach było mocy niejednakowej. Raz dawała je lampa przykryta i przyćmiona czerwonym abażurem, drugi raz świeca zasłonięta. Jedna i druga stały zawsze opodal. Nadto doświadczenia odbywały się w cieniu ciała medjum, lub obserwujących. Wskutek tego, już niezależnie od ogólnych praw rozchodzenia się światła, rozmaite punkty przestrzeni obserwowanej były rozmaicie oświetlone.

7. Lewitacja, czyli podnoszenie się stołu.

Jestto doświadczenie klasyczne w medjumizmie. Powtarzało się ono najczęściej, rozpoczynało prawie zawsze szereg dalszych i trzeba przyznać, że jest bądź co bądź ciekawem i efektownem.

Medjum siada u jednego z końców stołu, zawsze u końca, a nigdy z boku przy dłuższej krawędzi*). Kilka osób siada przy pozostałych bokach stołu i przez połączenie rąk robi "łańcuch" (*catena*). Dwom bezpośrednim sąsiadom każe się Eusapja ująć za ręce poniżej dłoni. Dłonie swe kładzie na stole, przy krawędziach. Eusapja stawia jedną nogę na nodze jednego kontrolera, a drugą na nodze drugiego.

Następują oczekiwania, trwające 15, 30 minut lub dłużej, a to stosownie do tego, czy osoby obecne są znajome i sympatycznie usposobione czy nie itd., o czem poniżej mowa będzie.

W pierwszych szczególniejszych doświadczeniach długo trzeba czekać na nastąpienie zjawisk.

Dla przyspieszenia ich przyćmiano się światło rozmawiało się i śpiewało "Santa Lucia", grało na fortepianie, gdyż, jak medjumiści powiadają, umysł

*) Jeden ze znawców mówił nam, że (i siedzenie z boku jest możliwe, ale dłużej trzeba czekać. Zgodziliśmy się na to i przysiliśmy o próbę. Eusapja zgodziła się... lecz usiadła przy końcu.

skiego, który natychmiast się rozpoznaje, jako coś zupełnie innego, niż styl francuski Offenbacha. To wybitnie austriackie znamię operetek Straussa (które przecież robią ciągle podróż naokoło ziemi) musi uznać historja muzyki.

Nie zadziwia to wcale, że Strauss poczuł nareszcie w sobie dosyć siły i treści do lotu jeszcze wyższego, że sięgnął do opery. "Symplejusz" jest już prawie operą, ma muzykę wznioślejszą i głębszą, instrumentację pełniejszą. Szczególny to przecież objaw, że dzieło to nierównie większe ma powodzenie za granicą, niż w Wiedniu, lubo tu przewybornie było wystawione.

Strauss szukał dalej nowych motywów i dróg. Jest jeden taniec narodowy, równie ognisty, jak wale, ale jeszcze dzikszy; a zanim zacznie szaleć, ma i on, jak wale, introdukcję, w której dusza płacze i zanosi się, w której nabiera niejako głębokiego oddechu do lotu, potem się puszcza, niby wieczyste *perpetuum mobile*. Takim jest czardasz węgierski. Wydaje się to niemal koniecznością psychologiczną, że wale w kole swoich przemian musiał się spotkać z czardaszem, a z tego związku powstała prawdziwa już opera komiczna "Baron cygański", która zarówno walcem, jak i czardaszem i innymi melodjami węgierskimi zachwyca...

Potem nastąpił "Ritter Passmann", opera, której liczne zalety z czasem coraz więcej będą uznawane, dzieło prawdziwie cenne, które jednak, pomijając nawet niekorzystne okoliczności*), cierpi na rdzenny brak: przejawia wprawdzie talent mistrza, ale nie jego istotnego ducha. Ten duch straussowski ukazał się wreszcie znowu w operetce "Ninetta".

Sredni książę z krwi tej dynastji, Józef, był inze-

*) Tekst i układ, lubo Doczi'ego, jest całkiem chybnym.

swobodny, dobry humor i nie obciążenie umysłu czemś wymagającym wysiłku najbardziej sprzyjają zjawiskom medjumicznym. Sceptycy zaś twierdzili, że to wszystko służy do uspienia uwagi.

Podczas tego Eusapja rozmawia lub mileży, ale ciągle się poprawia na krześle. Jeśli ręce i nogi nie taką miały pozycję, jak wyżej opisałem, to po tych ciągłych poprawkach i ruchach ostatecznie w takiej się znajdują.

Wreszcie Eusapja zaczyna wyrzucać od czasu do czasu dźwięki podobne do czkawki. Tak się anonuje przybywający "John King" duch, czy sobowtór Eusapji.

Niezawsze jednak występują wszystkie powyższe okoliczności. Wiele widziałem doświadczeń, przy których wszystko to redukowało się do minimum. Czekanie trwało bardzo krótko i nawet czkawki nie było. Wszystko to zależało od usposobienia Eusapji i od obecnych.

Stół wreszcie zaczyna się posuwać po podłodze i kolysać na boki. Następuje uniesienie dwóch nóg, potem dwóch przeciwległych, z tego końca przy którym Eusapja siedzi, i nareszcie cały stół wznosi się w górę.

Wogóle doświadczenie to rozmaicie bywało wykonywane. Naprzykład wznosiły się bardzo wysoko 2 nogi stołu, przy których stała Eusapja, a stół opierał się na dwóch przeciwległych, czyniąc z podłoga kąć może 45°. Ręce wszystkich obecnych unosiły się wtedy ponad stołem, tylko ręce dwóch kontrolerów i Eusapji leżały na krawędzi stołu. Eusapja rękami przebiegała: to jedną, to drugą dotykała stołu.

Czasami też stół opierał się na jednej tylko nodze.

Rezultat ten wywoływał na pierwszych posiedzeniach entuzjastyczne okrzyki podziwu, szczególniejszy gdy pewnego razu podobna lewitacja odbyła się w ciemności i stół opadł (dwoma nogami) z trzaskiem na podłogę.

Dopiero po kilku seansach, dwaj kontrolujący lekarze stwierdzili, że Eusapja podtrzymuje stół rękami.

W doświadczeniach, przy których Eusapja siedziała, lewitacja odbywała się w sposób następujący:

Przed wahaniami stołu na boki, w czasie tych kolysań, lub po nich*), suknia Eusapji z lewej strony zaczęła się *wypuklać*, potem ku nodze stołu wysuwał się zakryty suknią (czarną—zawsze czarna) jakby język mniej więcej 5 centymetrów szeroki**), który się podsuwał pod lewą nogę stołu i podnosił ją do góry.

Jednocześnie lewa ręka Eusapji przyciskała mocno blat stołu. Czasami Eusapja kładła swoją lewą rękę na ręce kontrolera i pytało.

— Czy czuje pan ucisk?

Kontroler odpowiadał zawsze:

— Czuję silny nacisk.

— Otóż widzicie panowie—tłumaczono—ona przyciska stół na dół, a idzie on jednak do góry.

*) W ogóle mnóstwo okoliczności towarzyszących objawom zmieniało się codzień tak, że nie można stałego typu dla nich uchwylić.

**) Szerokość tę zauważyłem tylko raz i czy dwa razy. Kiedy indziej suknia tak szeroko pokrywała, że się kształty nie zarysowywały.

nierem; sam nie grał, był jednak nawskróś muzykalną naturą i twórczym talentem. Zdarzyło się, musiał raz zastąpić brata przy dyrektorskim pulpicie, wywiązał się wybornie z zadania i odtąd także się wyłącznie muzyce poświęcił. Skomponował walców 283 i objeżdżał świat ze swoją orkiestrą przez lat szesnaście. W r. 1870-ym przybył już cierpiący do Warszawy. Kierując trzecim koncertem w Dolinie Szwajcarskiej, padł zemdlony. Powodem było porażenie mózgowe wskutek pęknięcia utworzonego nowotworu. Przyspieszono więc przewiezienie chorego do Wiednia, gdzie wkrótce po powrocie umarł.

O trzecim księciu krwi, którym jest "dyrektor balów dworskich", Edward Strauss, wystarcza wspomnieć, że Wiedeń tańczy podług jego smyczka, że robi on także wycieczki za granicę ze swoją wyróżnioną orkiestrą, zawadza też i o Amerykę, gdzie zbiera wieńce i dolary. Liczba walców jego kompozycji przenosi także setkę, więc może on godnie "dom" reprezentować.

Zagranicą zresztą w ogóle nie odróżnia osób, nie mówi ani o Janie, ani o Józefie, ani o Edwardzie; nazwiska "Strauss" używa się tak, jak gdyby to było jakieś typowe, techniczne słowo. Mówi się Strauss, a to znaczy: wale, operetka i wiedeńskie życie.

W takim świetle oto przedstawia się wiedeński kowi dynastia Straussa i jej znaczenie dla tego miasta, które uchodzi już jako jedno z najpiękniejszych, które też ma wiele po temu warunków, żeby się stało także jednym z najprzyjemniejszych.

Alfred Szczepański.

Ten język, jak go nazwałem, pokryty czarną suknią, był stałem, a jak nas z początku objaśniano, nawet koniecznym zjawiskiem towarzyszącym lewitacji, albowiem wbrew mniemaniu niedowiarków nie była to rzecz tak prosta, jak stopa (przecież ją trzymał kontroler), ale była to ręka Johna Kinga, ducha, jak go sobie wyobrażała Eusapja, czyli eteryczna ręka Eusapji, mówiącej jaśnie eteryczny, niewidzialny ekstrakt ręki Eusapji, leżącej na stole, która się materjalizowała pod spódnicą i stół za nogę podnosi, jak mówili medjuniści.

Takich lewitacji widziałem z dziesięć czy więcej, a parę czy kilka razy byłem kontrolerem.

Przy tej kontroli zaraz pierwszego wieczora uderzony byłem zjawiskiem, że noga Eusapji chwilami opuszczała moją nogę i znowu na niej się opierała. W czasie jednak, kiedy dokonywała się lewitacja, byłem pewny, że mam nogę medjum na swojej.

W ogóle zaś byłem pierwszego wieczora tak oszłomiony nawalem nowych dla mnie zjawisk, szybkim następstwem rozmaitych okoliczności, że wszystko przedstawiało mi się jako chaos, w którym orjentować się nie byłem w stanie.

Gdy oszłomienie przeszło, zacząłem zwracać uwagę na pewne szczegóły, które, jak mi się zdawało, wymagały zbadania.

Ponieważ trudno było zmieniać warunki doświadczenia, więc postanowiłem zmieniać warunki obserwacji.

Na drugim posiedzeniu usiadłem nie jako kontroler nogi z lewej strony, lecz jako kontroler kolan. Siedząc z prawej strony, położyłem na kolanach Eusapji obie moje ręce.

Chciałem palce trzymać na kościach zwanych rzepkami lub jabłkami, ale posunęła mi dłoń do góry. Później jednak, gdy się lewitacja zaczynała, udało mi się zsunać ręce ku rzepkom.

Zauważyłem wtedy następujące zjawiska.

Kolano lewe zaczęło się wolniutko obniżać tak, że wreszcie było niżej od prawego mniej więcej 5 centymetrów. Następnie poczułem skręcanie kolana około osi uda od zewnątrz ku wewnątrz, tak, że palce moje dotykały już nie górnej lecz bocznej, zewnętrznej części stawu kolana. Wreszcie kolano uniosło się, poczułem w stawie kolanowym ruch dowodzący bujania goleni; następnie, wszystko zaczęło wracać do pierwotnego porządku, tylko w kierunku odwrotnym.

Wtedy, kiedy się goleń podniosła i miarowo bujała, miała miejsce lewitacja stołu.

Zapytałem wśród tych zjawisk kontrolera z prawej strony:

— Czy trzymasz pan nogę?

— Trzymam — brzmiała odpowiedź.

Kontrolowałem również kolano Eusapji w czasie fotografowania lewitującego stołu. Kolano lewe uniosło się w górę, a rzepka wykonała ruch ku tyłowi, niedozwalający wątpliwość o podniesieniu goleni. W takim położeniu pozostawały części nogi tak długo, jak trwała czynność fotografowania stołu, przy czem czułem wyraźnie pod palcami lekkie drżenie, towarzyszące zwykle dłuższemu wysiłkowi muskułów. Po dokonaniu zdjęcia fotograficznego wszystko wróciło do pierwotnego położenia.

I tu jednak lewa noga nie była bez kontroli, a to nawet wbrew życzeniu obecnych, chcących mieć fotografię z odbiciem wszystkich czterech nóg stołu. Kontroler bowiem zawsze zasłaniał nogę lewą stołu, a więc nie pozwalał światłu opisać na kliszy, co się z nią dzieje podczas lewitacji. Na powszechne żądanie Eusapja zgodziła się nawet pierwotnie, aby to doświadczenie odbyło się bez kontroli i puściła nogę kontrolera, ale gdy fotografowanie miało się rozpocząć, kontroler ów zawołał: Znowu wzięła moją nogę!

Naturalnie, że tak, jak ja, nie zauważyłem ruchów kolana i goleni, kiedy siedział z lewej strony i trzymał nogę pod nogą Eusapji, tak też i lekarz kontrolujący lewą nogę Eusapji podczas lewitacji, ani domyślał się, że się coś podobnego odbywa.

Na zasadzie tych spostrzeżeń wniosłem, iż lewitacja stołu dokonywa się w sposób następujący:

Eusapja doprowadza najprzód stół do kołysania na boki. Czyni to rękami, co jest dla każdego widocznym. Następnie uwalnia lewą swą nogę i gdy w czasie kołysania lewa noga stołu jest uniesiona, podstawi pod nią swą stopę („ręka Johna”).

Mając tym sposobem stół pomiędzy swą lewą ręką a lewą nogą, naciska z góry ręką i tym sposobem stół znajduje się jakby w kleszczach, których jedną wargą jest noga a drugą ręka. Ztąd to właśnie owo zjawisko, że choć przyeiska stół lewą ręką z góry, jednak się on unosi.

Tłumaczenie to zakomunikowałem kilku osobom zaraz po drugim posiedzeniu. Drugiego zaś grudnia powtórzyłem to doświadczenie wobec 3 ch osób w mieszkaniu pewnego bardzo wziętego lekarza.

Chodziło więc tylko o zbadanie, w jaki sposób Eusapja uwalnia nogę tak, że o tem kontroler nie wie. Udało mi się to zaobserwować doskonale i bezpośrednio, w sposób nie pozostawiający żadnej wątpliwości dopiero d. 14-go grudnia.

Przedtem jednak, mianowicie w niedzielę, d. 3-go grudnia, pozyskałem dowód pośredni przez staranne związanie lewej nogi Eusapji.

Bronisław Rejchman.

Przepowiednie pogody na r. p.

Zwyczajem lat poprzednich *Propheta* ogłasza w *Gazecie rolniczej* przepowiednie stanu powietrza i urodzajów na rok nadchodzący. Stan meteorologiczny roku samymi słowami omówić się nie da; niezbędne jest, chociażby krótkie, zestawienie cyfrowe. *Propheta* posilkuje się głównie spostrzeżeniami obserwatorów ogrodu botanicznego w Warszawie, jako mającego za sobą stosunkowo najdłuższe, bo 67-letnie doświadczenie.

Z obserwacji tych barometryczne, szczególnie ważne (dla meteorologii synoptycznej, mającej za zadanie przewidywanie pogody w najkrótszym czasie na podstawie jednoczesnych obserwacji na wielu stacjach meteorologicznych pewnej przestrzeni, podrzędną odgrywają rolę przy obliczaniu prawdopodobieństwa stanu powietrza na rok cały. Ciśnienie bowiem powietrza, które w ciągu miesiąca a nawet tygodnia częstokroć zmienia się od najwyższego do najniższego stanu, w przecięciu rocznym tak nieznacznie wykazuje różnice, że główną, niemal jedyną jak dotąd wskazówką z obserwacji stanu barometrycznego na czas dłuższy jest chyba to, iż znaczne odstępstwo od stanu normalnego barometru w pewnych miesiącach lub porach roku może być uważane za wskazówkę stanu pogody innych. Tak na przykład, wysoki stan barometru w miesiącach zimowych, zwłaszcza przy stosunkowo wysokiej temperaturze, zapowiada niepogodne lub burzliwe lato, gdyż zwykła barometru w tamtej porze roku musbyć skompensowaną odpowiednią niżką w innej, lubo tę kompensatę mogą dać dopiero miesiące jesienne.

Jakież jest prawdopodobieństwo stanu powietrza na r. 1894-ty?

Wiosna r. 1894-go będzie w ogóle, jak i poprzedzająca, prawdopodobnie bardziej sucha na zachodzie, niż na wschodzie, lecz zapewne już nie tak sucha na zachodzie, gdy na wschodzie strefa stepowa, której tak się przysłużyło wyjątkowo w tamtych stronach dżdżyste lato r. 1893-go, może doznać skutków pospolitej tam a zgnębnej posuchy. R. 1894-ty należy do okresu zimnych wiosen, a lat, jeżeli nie stale gorących, to w ogóle temperatury wyższej nad normalną.

Lato r. p., pomimo wielu anormalności, które odziedziczy po swoim poprzedniku, będzie więcej do normalnego zbliżone. Szczególniej zwykle w tej porze na wschodzie upały, a względnie i susze, wróca w swoje prawa, jakkolwiek i zachód na zbyt słotne lato uskarżać się nie będzie. Dla Europy środkowej koniec lata zapowiada się burzliwy, nie bez silnych, choć przemijających upałów. Druga połowa lata będzie prawdopodobnie silnie „przepadzysta”, mniej stosunkowo na południu, ku góróm Karpackim, gdzie deszcze ubiegłego lata sprawiały tak częste powodzie. Koniec lata względnie dość suchy.

Jesień przeważnie dżdżysta, mniej na wschodzie, niż na zachodzie. Zrazu ciepła, nie bez dni letnich, potem chłodna, w końcu względnie łagodna. Gdy ubiegłej jesieni objawy zimnej pory, wczesne na zachodzie i dalszym wschodzie, oszczędzały środkową Europę, która cieszyła się pięknem, acz krótkim „babiem latem” — na jesieni r. 1894-go spodziewać się można pierwszych gońców zimy wkrótce po porównaniu jesiennemu.

Zima zapewne do łagodnych należeć nie będzie, choć na tak odległy dystans powstrzymuje się *Propheta* od wszelkich zapewnień. Za prawdopodobne przyjąć można, iż przed końcem bieżącego wieku czekają nas co najmniej dwie ciężkie zimy.

A urodzaje?

Rok 1894-ty pod wieloma względami nie zapowiada się różowo. Ani bajecznych urodzajów, ani dobrych cen obiecywać nie można. Bieda, gdy nieurodzaj, ale bieda i z urodzajem, bo ceny nie pokrywają kosztów. Nie pociesza tedy wspaniały wygląd ozimin na rozpoczynającą się martwą porę roku, tak okazały, że według pewnych doniesień, jak pamięć ludzka sięga, lepszemu nie widziano. A jednak zaprzeczyć trudno, że chociaż pożądane są dobre ceny ziemiopłodów, dobry urodzaj znaczy więcej. Pomyślny stan ozimin w końcu jesieni, wobec mrozów, śniegów, odwilży i gołoledzi zimowych, niestalości wiosny i bardzo możebnych niepogód w czasie żniwa, to jeszcze bardzo problematyczna wskazówka przyszłych urodzajów, choć ją dziś już eskontują kupcy zbożowi.

Jedno wydaje się bardzo prawdopodobnym, że, jak w kończącym się, tak i w nadchodzącym roku, urodzaje wypadną dosyć niejednostajnie, nietylko w odległych od siebie krajach Europy i Ameryki, ale

i w pewnych prowincjach krajów większej rozciągłości. Nadzwyczajny niedobór paszy na wilgotnym zazwyczaj zachodzie, a niezmierna ilość trawy i kóp zboża, przy względnie miernym namłocie na wschodzie, skutkiem nadmiaru wilgoci — są to zjawiska tak anormalne, że powtórzenia ich w następującym roku obawiać się trudno. Przytem wiadomo, że niezależnie od czynników meteorologicznych są wpływy, wskutek których roślina staje się wrażliwszą lub odporniejszą na działanie powietrza, że zwłaszcza po ustaniu czynników ujemnych nabiera zwiększonej siły wzrostu i rodzajności, lub przeciwnie. Stosuje się to nietylko do ogólnego stanu urodzajów, ile do pewnych odmian lub gatunków.

Kombinując te względy, przewiduje *Propheta*:

Co do ozimin: urodzaj dobry lub średnio dobry na południo-zachodzie, szczególnie od Alp do Karpat, przynajmniej średni na wschód od Karpat ku Dniepromi, dosyć dobry na wschód od Bałtyku i za Dnieprem, mniej, niż średni, może nawet słaby na dalszym południo-wschodzie i północy, mierny na zachodzie i południu od Bałtyku.

Co do jarzyn, a względnie i okopowych: średni, lub średnio dobry na zachodzie i południo-zachodzie, mierny, może mniej niż mierny na bliższym południo-wschodzie, słaby na dalszym, dobry na wschód, a względnie południowo-wschód od Bałtyku, dalej średni na wschód, lub mniej, niż średni.

Względnie do stopnia urodzaju: obfitszy w słomę na zachodzie i południo-zachodzie, w ziarno na południo-wschodzie. Trawy obfitsze na zachodzie i północy, niż na wschodzie i południu, zresztą mierne.

K. W.

Głosy publiczne.

Wagony dla uczniów.

Szanowny redaktorze!

Pozwól, że za pośrednictwem Twego poczytnego pisma wystosuję do kolei warszawsko-wiedeńskiej zapytanie, które obchodzi bardzo liczną kategorię mieszkańców naszego miasta, a w znacznej części i prowincje. Rzeczą wyjaśni się, skoro opowiem fakt, którego byłem świadkiem a poniekąd aktorem.

Przed samymi świętami Bożego Narodzenia odprowadzałem na kolej o g. 5-ej zrana mego siostrzeńca, ucznia jednego z zakładów tutejszych, wyjeżdżającego na wieś do rodziców. Na dworcu zastałem mnóstwo młodzieży szkolnej plei obojga, w dniu tym bowiem oraz w przeddzień wigilii młodzież owa tłumnie opuszcza miasto na czas ferij świątecznych. Oprócz tych nieletnich pasażerów w poczekalniach przewijał się tłum podróżnych najrozmaitszego pokroju, ruch bowiem na kolejach ożywia się zwykle przed każdym świętami.

Wnosząc z tego ruchu na dworcu, można się było spodziewać, że pociąg będzie natłoczony, ponieważ jednak czytałem niejednokrotnie w *Kurjerze* o instrukcji zalecającej lokować młodzież szkolną w oddzielnych wagonach (tekst okólnika p. ministra komunikacji cytowaliśmy ze źródeł urzędowych; *przyj. red.*), byłem więc spokojny, że pupila swego zdolam umieścić w odpowiednim towarzystwie. Jakież jednak było moje zdziwienie, gdy zainteresowany konkuktor o wagon dla uczniów wrzucił ramionami i oświadczył mi, że nie wie o niczem.

Udałem się do nadkonduktora. Ten rozpoczął od dowcipnego pytania:

— A ilu pan ma uczniów do ulokowania?

Odpowiedziałem, że jednego.

— No, dla jednego trudno dawać cały wagon.

Zwróciłem uwagę, że na dworcu kolejowym znajduje się młodzież szkolnej aż nadto do zapelnienia dwóch nawet wagonów, lecz otrzymałem znowu odpowiedź, że wprawdzie kursują codziennie na kolei obwodowej i w pociągach dających z miasta do miasta wagony dla uczniów synów urzędników kolejowych, lecz że dotychczas nie postanowiono nic w kwestji wagonów dla uczniów, wyjeżdżających na święta i powracających do szkół.

Czyżby tak było w istocie? Zdaje się, że jest to chyba samowola służby pociągowej, która woli uniknąć kłopotu z lokowaniem oddzielnie młodzieży szkolnej. Tymczasem, niezależnie od wyraźnej instrukcji władzy komunikacyjnej, wprowadzenie podobnego zwyczaju jest rzeczą wielce pożądaną. Odseparowanie uczniów nie ma bynajmniej na widoku wygody malców i wyrostków, lecz chęć odgraniczenia ich ujemnych nieraz wpływów przypadkowego otoczenia oraz ochronienia od słuchania nie zawsze odpowiednich rozmów współpasażerów. Pewna ilość młodzieży musi wyjeżdżać sama, w razie więc lokowania uczniów oddzielnie, byłoby ułatwione polecenie ich w opiekę osobom, towarzyszącym reszcie.

Sądzę, że nieporozumienie to zostanie wyjaśnione, a skorzystają na tem uczniowie, powracający po Nowym Roku do szkół w Warszawie.

Racz przyjąć, Szanowny Redaktorze! t. d.

Diugoletni prenumeratorem R. S.

Wiadomości bieżące.

— Mosk. wiad. donoszą, iż organizuje się spółka przemysłowa, celem urządzania ruchomych wystaw wzorów i próbek. Spółka operować będzie głównie wzdłuż znacznych dróg komunikacji wodnych. Wystawy urządzone będą na parowcach, gdzie jednocześnie znajdować się ma biuro komisowe.

— Birz. wiad. informują: Ministerjum finansów, jak słyszeliśmy, w niedalekiej przyszłości zamierza wystąpić do rady państwa z projektem prawa, na zasadzie którego nafta, nienależycie oczyszczona, a więc taka, która wydaje kopeć i odór, ma być wzbroniona w handlu. W tym celu będą ustanowione przepisy, określające ściśle przymioty należycie oczyszczonej nafty. Przystępowanie, aby nafta, wypuszczana z zakładów naftowych, była należycie dystylowana, polecane zostanie dozorowi akcyzowemu.

— Jak się dowiaduje *Russk. żiżn*, istnieje podobno projekt radykalnego zreformowania wykształcenia farmaceutycznego. W sferach decydujących zaprojektowano, aby w przyszłości otworzyć wyższe szkoły farmacji na wzór francuskiej *L'Ecole Pharmacie*, program zaś tych szkół ułożył według wzorów szwedzkich, gdzie wykształcenie farmaceutyczne postawione jest tak wysoko, jak nigdzie w Europie.

— *Rusk. żiżn* donosi, iż wobec projektu oddania szkół rzemieślniczych i technicznych pod władzę ministerjum oświaty, ministerjum spraw wewnętrznych zaleciło okólnikiem gubernatorom sporządzić dokładną statystykę podobnych zakładów naukowych.

— Jak donoszą dzienniki petersburskie, w ministerjum komunikacji złożono podanie w sprawie zastosowania możliwie niskich taryf od przewozu masła w komunikacji bezpośredniej z Hamburgiem, Paryżem i Londynem. W podaniu zwrócona jest uwaga na współczesne podrożenie produktów gospodarstwa mlecznego na rynkach zagranicznych, co daje możność korzystanego zbywania produktów z Rosji.

— Dzienniki petersburskie donoszą, iż wzorem intendentury wojskowej, która zakupiła lub zakontraktowała ogółem 9 milj. pudów zboża, zarząd więzienny zamierza podobnie przystąpić do zakupów żyta na własne potrzeby.

— *Grażdanin* donosi, iż projektowany zjazd inżynierów hydrotechników ma być zwołany w Petersburgu w d. 30-ym stycznia r. p.

— *Praw. wiad.* zamieszcza rozporządzenie, na którego mocy zezwolono na otwarcie w Suwałkach towarzystwa lekarskiego. Ustawa Towarzystwa ogłoszona została jeszcze w r. 1889-ym w nr. 59-ym „Zbioru praw”.

— *Praw. wiad.* zamieszcza rozporządzenie o utworzeniu nowej posady sekretarza przy warszawskiej izbie sądowej z pensją 1,300 rs. rocznie.

— Począwszy od d. 1-go stycznia r. p. na niektórych kolejach prawego i lewego brzegów Wisły nastąpi zmiana taryf tak w komunikacji pospiesznej, jako też i zwyczajnej: taryfy te będą już zupełnie ujednolicone, t. j. że stawki brane będą na każdej kolei jednakie. Innowacja ta dla kupców jest wielce pożądaną.

— W *Gaz. polic.* zamieszczono co następuje: „Naczelnik zakładów dobroczynnych zawiadomił mnie, że ponieważ niema obecnie w Warszawie wypadków cholery, przeto urządzone przy szpitalach: Dzieciątka Jezus, starozakonnym, praskim i zapasowym oddziały choleryczne zostały skasowane; jedynie w szpitalu Dzieciątka Jezus pozostawiono dwa pokoje z odpowiednią usługą do przyjęcia chorych bez różnicy wyznania, zapadłych na wątpliwego charakteru rozstrój organów trawienia.”

— Przy szpitalu Dzieciątka Jezus ma być otwarty oddział leczniczo-bakterjologiczny dla dotkniętych wścieklizną. Projektowany nowy oddział bakterjologiczny nie będzie miał nic wspólnego z zakładem dr. Bujwida. Przyjmowani tu być mają tylko ubodzy, leczący się bezpłatnie lub też na koszt miast i gmin.

— W dniu wczorajszym pochowano na cmentarzach: brudzieńskim 7 mężczyzn, 3 kobiety i 10 dzieci; na ewangelicko-augsburskim 1 kobietę; na warszawskim żydowskim 5 mężczyzn i 4 kobiety; na prawosławnym wolskim 1 mężczyznę. Ogółem pochowano wczoraj 31 zwłok.

— Dzisiejsza *Gazeta polic.* zamieszcza następujące rozporządzenia, dotyczące ruchu kołowego: „Znaczny przewóz ciężarów i w ogóle duży ruch na Nalewkach bardzo utrudnia szybką jazdę wagonów tramwajowych, jadące bowiem po obu liniach szyn wozy z ciężarami i ekwipaże wskutek sygnałów, da-

wanych dzwonkiem przez stangretów, zmuszone są do szybkiego usuwania się na boki, gdzie nagromadzają się wozy, zacieśniając komunikację, a czasem tamują zupełnie ruch, co łatwo może spowodować nieszczęśliwe wypadki z ludźmi. W celu zapobieżenia takim nieporządkom polecam komisarzowi cyrkułu bieleńskiego zarządzić, aby wagony kolei konnej od godziny 10-ej zrana do 6-jej po południu, t. j. podczas zwiększonego ruchu ekwipażów i przewozu ciężarów przez Nalewki, jechały na przestrzeni od Świętojerskiej do Milej w obie strony nieinaczej jak tylko stępą i aby wozy z ciężarami były kierowane na prawą stronę ulicy, tuż przy rymsztoku, wzdłuż linii tramwajowej, tak, aby środek ulicy między szynami był zupełnie swobodny, jedynie dla przejazdu powozów, ekwipażów i dorożek.”—Z posiadanych w mojej kancelarii wiadomości okazuje się, że skutkiem przedsięwziętych środków uporządkowania jazdy zmniejszyły się stopniowo nieszczęśliwe wypadki o 63%. Będąc przekonanym, że przy gorliwym ze strony organów policji dozoru, liczba wypadków, wynikających z nieostrożnej jazdy, może być doprowadzona do minimum, polecam pp. komisarzom cyrkułowym oraz ich pomocnikom, aby ściśle przestrzegali skrupulatnego wykonywania wydanych przeze mnie w tym względzie przepisów, stosując się dokładnie do zaleconych, uzupełniających rzeczony przepisy, wskazówek.”

— Na licytacjach, odbytych w lombardach, sprzedano, jak donosi *Gaz. polic.*: przy ul. Chmielnej 251 fantów z przewyżką 378 rs. i przy ul. Długiej 103 fantów z przewyżką 151 rs. do zwrotu posiadaczom kwitów.

— Wobec braku mrozów i przewidywań meteorologicznych kwestja lodu zaczyna nader żywo obchodzić restauratorów, piwowarów, cukierników, aptekarzy i gospodynie nasze. Faktem jest, iż zapasy lodu już się zupełnie wyczerpały. Ze względu na to wiele osób zapytuje, co się stało z projektem założenia sztucznej fabrykacji lodu z wody filtrowanej.

— Od d. 9 do 16-go r. b. ruch w przytułkach nocygowskich był następujący: w przytułku przy ul. Petersburskiej nocowało: 1,790 mężczyzn, 570 kobiet i 64 dzieci; przy ul. Olszowej 791 mężczyzną.

— Proszeni jesteśmy o zaznaczenie, że na dzisiejszym zebraniu Towarzystwa ogrodniczego pan Józef Kaczyński, z powodu niezdrówia, nie będzie mógł wygłosić zapowiadanej pogadanki o daktylach.

— Dzienniki petersburskie donoszą, iż w instytucie inżynierów komunikacji w Petersburgu inż. P. Jankowski bronił rozprawy na temat „Maszyny parowe o dwóch płynach (binarne) i zastosowanie do nich etylu chlorowego”, w celu pozyskania posady adjunkta przy katedrze mechaniki stosowanej w instytucie. Po świetnej obronie rozprawy inż. Jankowski uzyskał adjunkturę.

— Nabożeństwo żałobne.

Dziś od rana tłumy pobożnych nawiedzają kościół św. Jacka (po-dominikański), na którego śródki wystawione zostały zwłoki zmarłego onegdaj ś. p. księdza Jana Wierzbickiego, niegdyś proboszcza parafji garwolińskiej, a od dwudziestu z górą lat rektora tegoż kościoła.

Na obitym kirem katafalku spoczywa skromna trumna ze zwłokami czeigodnego sługi ołtarza, u stóp zaś widnieje portret nieboszczyka, a nad nim wieniec od sierot, których był opiekunem i drugi od szwalni dla ubogich, w otoczeniu mnóstwa świec i krzewów.

Katafalk otacza wciąż miejscowe bractwo, zakonnice i żywy wieniec sierot zanoszących modły za swojego opiekuna i przewodnika.

O godz. 8-jej zrana przybył JE. ksiądz arcybiskup Popiel i odprawił mszę świętą, a następnie wychodziły wciąż wotywy i msze św., odprawiane przez przybyłych ks. kolegów nieboszczyka.

Na pogrzeb, który odbył się dziś o godz. 3-jej, przybyło wielu młodych kapłanów z prowincji, byłych uczniów zmarłego, gdyż nieboszczyk po przyjęciu święceń w r. 1846-ym został niebawem zamianowany profesorem w seminarjum janowskim, i uczył młodzież sposobiącą się do stanu duchownego przez lat dziesięć, do czasu objęcia innego stanowiska.

— Z teatru i muzyki.

* Na wtorek naznaczono w teatrze Wielkim „Rycerskość wieśniacza” z udziałem panny Drog i pana Colli.

Widowiska dopełnią: „Divertissement” i „Wieszczka lalek”.

* Wznowienie „Giocondy” Ponchielliego nastąpi w przyszłą sobotę.

Partję tytułową odśpiewa panna Drog.

* Dziś w teatrze Wielkim „Żydówka” z udziałem pp. Drog i Skulskiej, pp. Durota, Sillicha, Morlachełlego i Landaua.

Jutro balet „Pan Twardowski”.

O północy pierwsza maskarada.

* Brak *fumoiru* przy teatrze Rozmaitości i salach reductowych niejednokrotnie dawał się odczuwać bywalcom teatralnym; pragnąc więc usunąć tę niedogodność, dyrekcja teatrów przeznaczyła część bufetu na ten cel, która, po przeprowadzeniu wentylacji i odpowiedniemu urządzeniu, w tych dniach oddana będzie do użytku publiczności.

* Rozmaitości dają dziś „Nauczycielkę” z panną Marezellówną w roli tytułowej; resztę obsady stanowią pp.: Czakówna, Niewiarowska, Borkowska i Trapszówna, pp.: Nowicki, Wolski, Prazmowski i Szymanowski.

Jutro „Półświatek”.

* Z powodu kombinacji repertuarowych, premiera komedji Michała Bałuckiego „Bajki” odłożona została do następnego tygodnia.

* Repertuar teatru Rozmaitości na tydzień przyszły zapowiada między innymi: „Prawa serca”, „Flipotę”, „Półświatek”, „Dwór we Władkowicach”, „Pannę z posagiem”, „Boubouroche” i „Naszych najserdeczniejszych”.

* W teatrze Małym dzisiaj „Zaklęty zamek”.

* Teatr Mały wystąpi jutro pierwszy raz z okolicznościową krotkowiłą St. Bogusławskiego „Stoliki magnetyczne”, którą odegrają panie: Baumanowa, Micińska i Oswaldowa, pp.: Jarszewski, Jagielski, Kulesza, Sikorski i Sliwiński.

Na rozpoczęcie widowiska dana będzie jednoaktowa operetka Millöckera „Wiceadmiral”, na zakończenie zaś akt drugi „Zemsty nietoperza”, w której panna Czosnowska znajduje wdzięczne pole do popisu.

Akt drugi „Zemsty” urozmaicony jest ezardaszem, który odtańczą panna Rutkowska i p. Waleczak.

* O pierwszym występie Hellerówny w roli Santuzzy na scenie opery Cesarskiej w Petersburgu, tak pisze p. Waxel, jeden z wytrawnych krytyków miejscowych w *Journal de St. Pétersbourg*:

„Nie ulega wątpliwości, iż partycje młodej szkoły włoskiej najlepiej wychodzą na wielkiej scenie Opery. Wspominaliśmy już o powodzeniu, jakim cieszyła się tam opera „Pagliacci”; obecnie zaznaczamy, iż wczoraj (w poniedziałek) „Cavalleria rusticana” dosięgła szczytu sukcesu.

Zeszłoroczne przedstawienie dzieła młodego kompozytora Mascagni’ego dowiodły, że pp. Figner i Czernow są znakomici, i że panie Sławina i Kamińska w drugorzędnych rolach kobiecych, jak również chóry i orkiestra, z zadania swego wywiązują się wybornie. Tym razem mieliśmy nową Santuzzę w osobie panny Miry Hellerówny, która w odpowiednim otoczeniu była nieskończenie lepszą, aniżeli w „Carmen”. Szkoda tylko, iż w obu duetach artyści nie posługiwali się językiem włoskim, w którym to języku artystka partję swoje wykonywała.

Jako typ, panna Hellerówna jest Santuzzą zachwycającą, chociaż, jak na biedną wyklepą, może za mało czuć i młoda. P. Hellerówna sytuację dramatyczną w swojej roli oddaje z całym zapalem i ogniem, bez żadnej przesady, co właśnie wywiera znakomite wrażenie. Nuta wzruszająca i czuła panuje zawsze, a to sympatyczną rolę w nowem świetle stawia.

Partja może jest za wysoką dla głosu śpiewaczki, ale Hellerówna potrafiła ją tak wystudjować, iż mogła doskonale uniknąć szkopolów; najwyższe nawet nuty wychodziły świetnie. Nasz gość potrafił między innymi każdą myśl kompozytora wyrzeźbić, każdy frazes, w które partja Santuzzy obfituje, jak najlepiej oddać.

Wielce oklaskiwana po ukończeniu swojej arji, panna Hellerówna po trzykroć wywoływana była po wielkich scenach dramatycznych z Turiddu i Alfim.

Ma się rozumieć, iż sycyljanka p. Fignera i *intermezzo* orkiestry z organami były bisowane. Arfę podczas sycyljany za kulisami umieszczono trochę za blisko, i dlatego jej tony zdawały się być nieco twarde. Gdyby ją cokolwiek odsunięto, śpiew zyskałby na tem wiele.”

* W operze lipskiej prymadonną jest obecnie pani Krzyżanowska, uczennica konserwatorium wiedeńskiego.

Śpiewa ona pod nazwiskiem Doxat.

W operze „Ewantia” krytyka stawia ją wyżej po nad sławną śpiewaczkę Teresą Malten.

* Jutro i pojutrze orkiestra p. Sonnenfelda wystąpi z koncertami w sali Doliny Szwajcarskiej.

W programach tych dwóch dni pomiędzy innymi mieszczą się nowości: „Po bału” walc Harris’a, wyjętek z opery „Fiorita” Sonnenfelda, a wreszcie utwory Maillart’a, Servais’go, Flotowa, Vieuxtempa, Gounoda, Dopplera i t. p.

* Wczorajszego wieczora znajdowało się na przedstawieniach osób w teatrach: Wielkim 511, Rozmaitości 759, Małym 401; na wystawach: obrazu „Modlitwa” W. Szymanowskiego w resursie obywatelskiej 114, etnograficznej 10, muzeum rzemieślniczego 56; na przedstawieniu obrazów nikińskich w sali Muzeum przemysłu i rolnictwa 198.

W miejsce powinszowań noworocznych:

Na wpisy.

Aleksander Podworski, inż. techn., rs. 1, Leonowie Rosenbaumowie rs. 3, Maksymilian Augustynowicz z żoną rs. 1, Henryk Wobl rs. 3, Michał i Jan Skadsey rs. 3.

Na kolonje letnie.

Józef i Kazimiera Plebańscy rs. 1, Piotr Gielżyński rs. 2, Julian Wieniawski z żoną rs. 5, Edward Jantzen z żoną rs. 10, Kazimierz Leskiewicz rs. 1, M. i K. Wątróbscy z Żyrardowa rs. 10.

Na szpital dziecięcy przy ul. Aleksandrja.

Alfredowie Czarnomscy rs. 3, Ludwik Moczarski z żoną rs. 2, Julian Fuchs z żoną rs. 6, Adam i Jądwig Bonieccy rs. 5, Maurycy i Cecylja Bormanowie rs. 3, Michał Dowbor, weterynarz, rs. 2, Bolesław i Wanda Pajewscy rs. 2, adwokat Poltawski z żoną rs. 1.

Dla biura informacyjnego o nędzy wyjątkowej.

Hr. Teresa z Sapiehów Przemysławowa Potocka rs. 3, z hr. Potockich Poletyllowa rs. 6, Piotr Gielżyński rs. 2, Julian Starża-Majewski z Konopnicy rs. 5, hr. Michałowa Stadnicka rs. 10, Władysław Krzywoszewski z żoną rs. 5, Julian i Joanna Wertheimowie rs. 10, Ignacy i Karol Królikowscy rs. 1, Wiktor Stolyhwo rs. 2, Józef Wenda rs. 1, Tadeusz Czacki rs. 5.

Na wdowy i sieroty po lekarzach.

Dr. Marynowski z Zawiercia rs. 2, dr. Smiechowski z rodziną rs. 2, dr. Marjan Borsuk rs. 1, dr. Piotrowski rs. 5, dr. Wojciechowski rs. 1, dr. Fr. Sommer z żoną rs. 5, dr. Obrębski rs. 2, dr. Jan Wróblewski z żoną rs. 3.

Na kasę farmaceutów.

Do kasy Towarzystwa farmaceutycznego dla wdów i sierot, po farmaceutach pozostałych, złożyli: Abramowicz rs. 2, Biertümpfel rs. 1 kop. 50, Bukaty rs. 2, Bukowski rs. 2, R. Biehler rs. 2, Jan Dąbrowski rs. 2, Cieślowski rs. 1, Dzierżbicki rs. 4, Filanowicz rs. 1, Francki rs. 3, Freyer z żoną rs. 3, Gessner rs. 2, Grabowski rs. 1, Gromadzki rs. 1, Habielski rs. 1, Heinze rs. 1, M. Hubert rs. 3, H. A. Hubert rs. 1, Jarnuszkiewicz rs. 3, W. Jezierski rs. 1, W. Karpiński rs. 4, Fr. Karpiński rs. 1, Kaun rs. 2, Klawe rs. 3, Klicki rs. 3, Kościński rs. 3, St. Kosiński rs. 4, Kucharzewski rs. 3, Juljusz Kuśmierski rs. 1 kop. 50, Jan Kuśmierski rs. 1 kop. 50, Lewandowski rs. 1, Karol Lilpop rs. 1, Lipski rs. 1, Łękawski rs. 1, Łopaciński rs. 1, A. Manduk z żoną rs. 5, Mrozowski rs. 3, Mutniański rs. 3, Olsztyński rs. 3, Peel rs. 2, Popiel rs. 1, Różycki rs. 3, Rutkowski rs. 3, Stypiński rs. 1 kop. 50, Surzycki rs. 1 kop. 50, Świetliński rs. 1, Schmidt rs. 3, Szymański rs. 3, Tańkowski rs. 1, Tarłowski rs. 1, Treutler rs. 3, Urbanowicz rs. 3, Wenda rs. 1, Wiorogórski rs. 1, Więckowski rs. 3, Wróblewski rs. 1, Zawadzki rs. 1, Ziemiński rs. 1, sukcesorowie: Borowskiego rs. 2, Ekerkunsta rs. 1, Fijałkowskiego rs. 1, dra T. Heinricha rs. 3, Thugutta rs. 2, Adam Chmielewski rs. 2.

Na kasę pomocy adwokatów.

Stanisław Rotwand rs. 100.

Na Schronienie nauczycielek.

Eleonora Kurchanowicz i Michał Jasiński rs. 1, Piotr Gielżyński rs. 2, Henryk Dynowski rs. 1, Jan Pankiewicz rs. 1 kop. 50; dla b. nauczycielki, 70-letniej Góreckiej, zamieszkałej przy ul. Aleksandrja nr. 20, Julja Krajewska rs. 1, Michałowie Brodzińscy rs. 2.

Na przytułek św. Józefa na Solcu.

Kazimierz i Miłoslawa Kaszewscy rs. 3.

Na odzież dla ubogiej dziewczyny.

Piotr Gielżyński rs. 2.

Na odzież dla ubogich.

Z. Morawska rs. 1.

Dla Towarzystwa dobroczynności.

Kajetan Mijakowski rs. 2, A. Moldenhawerowie rs. 1.

Na budowę kościoła św. Aleksandra.

Maksymilian Augustynowicz z żoną rs. 1.

Na przytułek przy kościele ewang.-reformowanym Edward Fecht rs. 3.

Na kościół ewangelicko-reformowany.

Kazimierz Loewe rs. 3.

Na ochronę ewang.-reformowaną.

Piotr i Amalja Jacob rs. 3.

Na dom sierot gminy ewang.-augsburskiej.

Gustaw Schlicke i Helena Schlicke rs. 10.

Na budowę kościoła na Pradze.

Helena i Eligjusz Michalscy rs. 3, W. Polamin, nauczyciel, rs. 1, Antoni Rembieliński, adw. przys., z żoną rs. 3.

Na kolonje letnie.

Jana Grabowskiego M. K. rs. 2.

Na wpisy dla uczniów.

Wojciech Juras windziarz rs. 1 kop. 50.

Dla matki z 5-em dziećmi, ciężko chorej, opuszczonej od męża (Mostowa № 22, m. 7).

Pamięci najukochańszej naszej krowej s. p. Antoniny ze Strusiów Wysockiej, rs. 2.

— Kamilia S. jako w 10-tą rocznicę śmierci swojej mamusi, składa rs. 2, dla wdowy z 5-tem dziećmi M., zamieszkałej przy ulicy Pańskiej.

— Zamiast powinszowań noworocznych złożono w kanterze Kurjera warszawskiego w Łodzi.

Na ochronę dla biednych dzieci.

P. August Olszewski, kasjer miejski, rs. 3.

Nekrologja.

† S. p. Julja z Gampfów STEPOWSKA,

po długich i ciężkich cierpieniach, zmarła w dniu 29-y grudnia r. b. we wsi Łazniewie, w powiecie łoskim. Stroskana syn, córka, zięć, brat oraz wnuki zapraszają krewnych i znajomych na wyprowadzenie zwłok w dniu 31 grudnia r. b. na miejscowy cmentarz w Rokitnie. —5744

† S. p. Rozyna z Dachnowiczów-Haciskich Ablamowiczowa,

opatrzona św. Sakramentami, zmarła dnia 29-go grudnia r. b., po krótkich cierpieniach, przeżywszy lat 86. Nabożeństwo żałobne odbędzie się dnia 31 grudnia r. b. (w niedzielę) w dolnym kościele św. Krzyża, o godzinie 10-iej zrana, po skończeniu którego nastąpi wyprowadzenie zwłok na cmentarz powązkowski. Na te smutne obrzędy pozostała rodzina zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych. 2—5736

† S. p. Juljanna z Schönejchów DRUTSCHMANN,

wdowa po obywatelu i majstrze piekarkim, przeżywszy lat 79, zmarła dnia 28-go grudnia 1893 r. Pograżone w nieutulonym żalu pozostałe córki, zięciowie, wnuki i prawnuki zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych na wyprowadzenie zwłok z kaplicy ewangelicko-augsburskiej przy ulicy Mylnej dnia 31-go grudnia, to jest w niedzielę, o godzinie 2-iej po południu na cmentarz tegoż wyznania. 2—5704—

† S. p. z EYSYMONTTÓW Włodzimiera Marja PALIMACZYŃSKA,

przeżywszy lat 32, zasnąła w Bogu d. 22-go grudnia 1893 r., w rodzinnych dobrach Górki. Nieutulony w żalu mąż, syn, rodzice, brat i siostra proszą o westchnienie do Boga. 5730

Katarzyna z Dobrzańskich, 1-go ślubu HERTYCH 2-go Tomaszkievicz,

zmarła dnia 28-go grudnia 1893 r. Pozostali mąż i wnuczka zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych na żałobne nabożeństwo za duszę zmarłej odbyć się mające w dolnym kościele Wszystkich Świętych w dniu 31 grudnia, w niedzielę, o godz. 10-iej zrana, oraz na wyprowadzenie zwłok z tegoż kościoła i tegoż dnia, o godzinie 3-iej po południu, na cmentarz powązkowski. 2—5717

Stefus Niemyski,

po ciężkiej chorobie, opatrzony św. Sakramentami, zakończył życie dnia 29-go grudnia, przeżywszy lat 9 i miesięcy 4. W ciężkim smutku strapieni rodzice, brat i siostry zmarłego zapraszają krewnych, przyjaciół i znajomych na żałobne nabożeństwo, odbyć się mające dnia 31 grudnia, to jest w niedzielę, w kościele św. Antoniego (poreformackim) przy ulicy Senatorskiej, o godzinie 10-iej zrana, a następnie na wyprowadzenie zwłok w tymże dniu i z tegoż kościoła, o godzinie 3-iej po południu na cmentarz powązkowski. —5741

W niedzielę, dnia 31-go grudnia, jako w 10-tą bolesną rocznicę zgonu

Karoliny ze Starorypińskich CZARNOMSKIEJ,

odprawiona zostanie w kaplicy Pana Jezusa, w kościele farnym, św. Jana, o godzinie 10-iej i pół zrana, żałobna wotywa, na którą pozostały syn, krewnych, przyjaciół i znajomych najmiej zaprasza. 5683

† Jutro, dnia 31-go grudnia, jako w rocznicę śmierci S. p. Athanaïs Wotowskiej,

odbędzie się nabożeństwo w kościele św. Józefa Oblubieńca (po-karmelickim), o godz. 10-iej zrana. —5741—

† Dnia 2-go stycznia 1894 r., to jest we wtorek, jako w pierwszą bolesną rocznicę śmierci

S. p. HENRYKA BRANDLA,

odbędzie się nabożeństwo żałobne w kościele św. Krzyża, o godzinie 10-iej zrana, na które zapraszają stroskana żona i dzieci. —5720—

+ Za spokój duszy

S. p. Stefanji hr. Gurowskiej, z Walewskich,

jako w pierwszą rocznicę śmierci, odprawiona zostanie żałobna wotywa, w kościele św. Józefa Oblubieńca (po-karmelickim) na Krak.-Przedm., o godzinie 9-iej zrana, dnia 1-go stycznia, na którą wszystkich życzliwych zapraszam: Przywiązały S. F. R. 5705

+ Za duszę

S. p. Marjanny Charewicz,

emerytki, zmarłej dnia 23 grudnia w Warszawie i pochowanej dnia 26-go t. m. w grobie rodzinnym na Powązkach, odbędzie się żałobne nabożeństwo w kościele Narodzenia Najś. Marii Panny na Lesznie, dnia 2-go stycznia r. p., o godzinie 9-iej zrana, na które pozostały syn zaprasza krewnych i życzliwych. —5738—

+ W dniu 2 stycznia, to jest we wtorek, w trzecią bolesną rocznicę śmierci, odprawiona będzie wotywa za spokój duszy

S. p. Stanisława Tańkowskiego,

o godzinie 10-iej zrana, w kościele św. Ducha przy ul. Freta, na którą pozostała matka w nieutulonym nigdy żalu po stracie jedynego syna zaprasza krewnych i znajomych. —5729—

+ We wtorek, d. 2-go stycznia, o godz. 9-iej i pół zrana, w górnym kościele św. Krzyża, za duszę

S. p. Bronisława Bembowskiego

odbędzie się nabożeństwo żałobne, na które krewnych, przyjaciół i znajomych zmarłego zapraszają

—5726— **Braterstwo.**

Z Petersburga.

W *Birż. wied.* znajdujemy następujące szczegóły o pracach komisji r. t. S. A. Olchina: „Przedewszystkiem zajęto się kwestją otwierania takich fabryk i zakładów przemysłowych, których powstanie połączone jest z pewnem niebezpieczeństwem dla sąsiednich mieszkańców, zagraża czystości wody lub powietrza, wreszcie zakłóca spokój mieszkańców. Urządzenie i rozszerzenie takich fabryk postanowiono ograniczyć szeregiem przepisów, mających na widoku życie, zdrowie i spokój ludności. O przepisach tych winien być zawiadomiony każdy fabrykant, którego obowiązkiem będzie zastosować się do nich przy budowaniu zakładu przemysłowego. W razie istotnej potrzeby ograniczenia powyższej kategorii mogą być zastosowane i do fabryk już istniejących.

„Jeżeli jednak zakład przemysłowy lub skład okażą się nieodpowiednie pod względem bezpieczeństwa publicznego, zdrowotności itd., wówczas inspektor fabryczny, władze lub osoby bezpośrednio poszkodowane mogą wystąpić z pretensjami do komisji gubernalnej, która zaleci fabrykantowi w określonym terminie czasu zastosować się do słusznych wymagań wymienionych osób lub instytucyj.

„Co się zaś tyczy osób, które zbudowały domy w sąsiedztwie już istniejących fabryk, to te nie mają prawa skarżyć się na niepokój, płynący z tego źródła; mimo to jednak osoby tej kategorii mogą czynić starania, aby fabrykantowi wzbromiono dalszego rozszerzenia fabryki lub zakładu przemysłowego.

„Dalej, w celu ułatwienia właścicielom fabryk i zakładów przemysłowych usunięcia różnych braków, uznano za pożyteczne pozwolić na organizowanie związków i spółek, mających na celu wspólne przeprowadzenie robót z pożytkiem dla zdrowia publicznego. Jeżeli trzy czwarte właścicieli fabryk w danej miejscowości postanowi wspólnymi siłami przeprowadzić roboty, mające na celu zdrowie publiczne, pozostające w związku z czynnościami fabryk, wówczas reszta fabrykantów obowiązana jest przyłączyć się do wspólnych kosztów. Pod tym względem z inicjatywy p. ministra finansów, w porozumieniu z p. ministrem spraw wewnętrznych, zapasę ma Najwyższa uchwała.

Dalsze narady komisji odbywać się będą w odstępach mniej więcej tygodniowych.

W *Petersb. wied.* czytamy:

„Ministerjum spraw wewnętrznych zezwoliło w drodze wyjątkowej firmie francuskiej Blazily et Comp. w Warszawie sprowadzić z Francji do założonej niedawno fabryki jedwabiu i wstążek trzystu robotników (mężczyzn i kobiet). Robotników tych, będących specjalistami w fabrykacji kosztownych tkanin i wstążek, zakontraktowała firma rzeczona na trzy lata z płacą dzienną od 3—5-ru rs. i z obowiązkiem

kształcenia w danej specjalności miejscowych robotników. Z instrukcji majstrów francuskich korzystać będzie ogółem około 2,000 robotników miejscowych.

W *Russk. žizni* znajdujemy następującą notatkę: „Towarzystwa oświecenia elektrycznego w Paryżu i Krakowie zawarły kontrakt z trzema zakładami górnymi na Uralu o dostawę w ciągu trzech lat platyny po rs. 15,000 pud, chociaż przed pięcioma laty pud platyny można było kupić najwyżej po 3,000 rs. pud. Prawie wszystka platyna zakontraktowana została przez zakłady zagraniczne i fabryki chemiczne. Wewnątrz państwa starają się obmyśleć środek, któryby mógł zastąpić ów metal w ich produkcji. O ile nam wiadomo, w zakładach górniczych na Uralu cała produkcja platyny zakupiona została przez Anglików na dziesięć lat z góry.”

Riżsk. wiestn. przytacza dwie następujące anegdoty z życia zmarłego niedawno kompozytora ruskiego P. I. Czajkowskiego:

„Znanem jest powszechnie owe serdeczne przywiązanie, jakim otaczał zwykle P. I. Czajkowski głośną śpiewaczkę Artôt. Na jednym z koncertów, w którym brała udział Artôt, Czajkowski ofiarował śpiewaczce broszkę z wyobrażeniem nut brylantowych: a-la-mi-a-do-re (à l'amie adorée). Rebus ten stał się z czasem głośnym.

„Innym razem, mówiąc o pewnym członku orkiestry, nazwiskiem Bach, który zdradzał szczególną skłonność do kufelka, Czajkowski miał się wyrazić: „Ten biedny Bach przypomina mi Offenbacha, tylko, że jest on najczęściej besoffen-Bach (pijany Bach)”. Kalambur ten jest prawdopodobnie przypisany Czajkowskiemu.”

W *Now. wr.* czytamy:

„Niedawno urzędniczy ministerjum komunikacji, delegowani z rozporządzenia p. ministra, odbyli rewizję szkół technicznych kolejowych. Rewizja ta wykazała, że pomiędzy kolejami a znajdującymi się przy nich szkołami technicznymi niema ścisłego związku w znaczeniu interesów służby kolejowej i praktycznego przygotowania do niej uczniów. Wobec tego p. minister komunikacji wydał rozporządzenie okólnikowe, aby bezpośredni kierunek wzmiankowanych szkół pozostawał pod odpowiedzialnością władzy szkolnej, organizacja zaś zajęć praktycznych podczas dwuletniej obowiązkowej praktyki zależała od zarządów kolejowych. Szczegóły, dotyczące obowiązków pod tym względem zarządów szkolnych i kolejowych, wyłożone zostały w instrukcjach.

Telegramy „Kurjera Warszawskiego”.

LIKWIDACJA.

Petersburg 30-go grudnia. (Tel. Aj. półn.)—Przeprowadzona rewizja interesów Towarzystwa ubezpieczeń „Rosjanin”, wykryła zupełny brak kapitału zakładowego, który przy otwarciu czynności w znacznej części fundowany był fikcyjnie drogą pożyczki, zaciągniętej w komisowo-handlowym banku ruskim. Minister spraw wewnętrznych w porozumieniu się z ministrem finansów wydał obecnie rozporządzenie, zawieszające w całym państwie czynności pomienionego Towarzystwa.

MANEWRY ZIMOWE.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Aczkolwiek przygotowania do manewrów zimowych, które odbędą się w obecności cesarza, dotąd nie ukończone, jest już dziś rzeczą pewną, że uczestniczyć w manewrach będą korpus pierwszy i siedemnasty. Szczególniejsza uwaga ma być zwrócona na strategiczne użycie kawalerji.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Manewry zimowe gwardji mają odbyć się przy srogim mrozie i śniegu. Rozkaz do wymarszu otrzymają wojska niespodziewanie.

OFICEROWIE FRANCUSCY.

Kludzko 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Zamknięci w fortecy tutejszej oficerowie francuscy surowo są strzeżeni. O ulaskawieniu ich niema wcale mowy.

DEKLARACJA MŁODOCZECHÓW.

Praga czeska 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Na wczorajszym posiedzeniu sejmku czeskiego poseł młodoczeski Engel złożył deklarację, domagającą się bezwzględnie przywrócenia prawa historycznego korony czeskiej (znaczy to: przyznania Czechom tego samego stanowiska odrębnego w monarchji, jakie zajmują Węgry; *przyp. red.*)

BUNT W KAMERUNIE.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Polieja krajowa w Kamerunie rzuciła się na dom gubernatora. Wśród walki raniono pięć osób.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Ogromne wrażenie sprawiła tu wiadomość, że gromada czarnych poliejantów w Kamerunie spłądowała dom gubernatora i że załoga okrętu niemieckiego „Hyena” musiała go szturmem odbierać z rąk buntowników. Dzienniki krytykują dotychczasowy zarząd kolonij niemieckich w Afryce.

PROCES VAILLANTA.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Proces Vaillanta odbędzie się w połowie stycznia. Wybrał on sobie na obrońcę adwokata Ajalberta z *Gil Blas*.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Vaillant wniósł apelację przeciw uchwałom izby oskarżeń.

PROCES W ANGOULEME.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Naczelnik żandarmów z Aigues Mortes, Caley, poczynał przed trybunałem rozdzierające zeznania o pastwieniu się robotników francuskich nad rannymi włochami. Dobijano ich nahajkami i topiono. Robotnik Buffard zeznał, iż sam zabił dwóch włochów.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Clémenceau w *Justice* napada gwałtownie na prezesa trybunału w Angoulême za to, że konsulowi włoskiemu Durando wyznaczył miejsce w sali tuż za sądem. *Lanterne* domaga się uwolnienia oskarżonych, ponieważ prowokacja wyszła ze strony włoskiej.

ZABURZENIA W SYCYLJI.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. W.)—Rząd otrzymał już kilkadziesiąt adresów zaufania z Sycylji. Wszystkie stowarzyszenia robotnicze i włościańskie przyrzekły swoją pomoc władzom w przywróceniu porządku. Mimo to rząd poczynił kroki, aby do d. 7-go stycznia wzmocnić załogi sycylijskie o 12,000 ludzi. Wzmocnienie siły zbrojnej oddziało skutecznie na żywioły anarchiczne.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Mieszkańcy gminy Ravanusa (prow. Caltanissetta; *przyp. red.*) udali się uzbrojeni do majątku księcia Trabia, celem wycięcia całego zbioru ziola *liquiritii*, stanowiącego główny dochód prowincji, i zagrozili podpaleniem, jeżeli im przeszkodzą. Wysłano kompanję piechoty na miejsce. W Balestrato napadli mieszkańcy na dom burmistrza, który się w nim zabarykadował. Jedna kobieta zginęła przypadkiem od rewolweru.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. War.)—W Valguarnera utworzyła się gwardja obywatelska. Wojska odchodzą do Sycylji d. 11-go stycznia. Palermo obsadzono strategicznie wojskiem, aby stłumić w zarodzie wszelki wybuch.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. War.)—W Lercara i Valguarnera władze przywróciły porządek. Sprawy łupieży i podpalacze uwięzieni.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Szkody zrządzone w Valguarnera przenoszą miljon lirów.

Neapol 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—W teatrach tutejszych nie przestają rozrzucać manifestów podżegających. Sprawców dotąd nie odkryto.

ZWIĄZEK ROLNIKÓW.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—*Nationalzeitung* domaga się, aby wobec przypomnienia obecnie przez ministra hr. Eulenburga rozkazu gabinetowego z d. 4-go stycznia 1882-go r. urzędnikom pruskim nie wolno było przystępować do związku rolników, który prowadzi tak zażartą opozycję przeciw rządowi.

IZBY ROLNICZE.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. W.)—Organizacja przymusowa izb rolniczych napotyka na wielkie trudności. Mają raz jeszcze zasięgnąć opinji

krajowej rady ekonomicznej (*Landeseconomiccollegiums*).

WALKA STRONNICTW.

Belgrad 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Mnożą się doniesienia z prowincji o walkach, które towarzyszyły wyborom municypalnym. Z Szabacu przybyła deputacja do króla ze skargą. Z Tekii ludność liberalna zbiegła przed napaścią radykałów na terytorjum austrjackie do Orszowy.

BURZLIWY WYBÓR.

Belgrad 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Wczoraj przy pomocy liberałów wybrano burmistrzem tutejszym Marinkowicza, kandydata rządowego, przeciw któremu agitował gwałtownie komitet centralny radykalistów. Kandydatem tych ostatnich był Kosta Tauszanowicz.

FAŁSZYWE ALARMY.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pryw. K. W.)—Alarmujące pogłoski dziennika *Esercito italiano* o gromadzeniu przez Francję wojsk koło Nizy i Bardonecchii uważają tutaj za manewr tego organu partji wojskowej, mający na celu przekonać rząd o potrzebie powiększenia budżetu wojennego. Dziennik prowadził zawsze politykę swoją w tym duchu.

Łódź 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Dziś, o godzinie 5-jej zrana, wynikł pożar w przedalni półwielnianej firmy Ferster i Reks, w gmachu fabrycznym Hohna przy ulicy Wólczańskiej. Fabryka zgorzała do szczytu w ciągu dwóch godzin. Straty wynoszą do 100,000 rs. Fabryka była ubezpieczona w drugim Towarzystwie ruskim.

Wiedeń 30-go grudnia. (Tel. pr. K. W.)—Cesarz i arcyksiążę Albrecht przyjmowali uroczyste wielką deputację wojskową, która przybyła z Berlina celem wręczenia temu ostatniemu imieniem cesarza Wilhelma złotej, bogato brylantami wysadzonej buławy marszałkowskiej. (Do składu deputacji wchodzi: generał-pułkownik Loë, generałowie Langenbeck i Plessen, tudzież podpułkownik Moltke; *przyp. red.*) W obiedzie wydanym na cześć deputacji przez arcyksięcia Albrechta uczestniczyli: ambasador niemiecki książę Reuss i wspólny minister wojny fzm. baron Krieghammer.

Zagrzeb 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—W Chorwacji i Syrmji ciągle jeszcze pojawiają się wypadki choleryczne.

Praga czeska 30-go grudnia. (T. pryw. Kur. War.)—Do zapowiadanego rozłamu w klubie sejmowym magnatów nie przyszło. Klub wybrał solidarnie hrabiego Karola Buquoy swoim prezesem, a księcia Ferdynanda Lobkowica wiceprezesem.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. W.)—Rząd francuski uwiadamia, że śledztwo w Orleanie, dokonane przez komisarza rządowego Digneta w sprawie wysłania z tamtąd maszyn piekielnych do cesarza Wilhelma i hrabiego Capriviego, pozostało bez rezultatu.

Berlin 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Rokowania niemiecko-francuskie w sprawie terytorjów, leżących po za Kamerunem, idą opornie. Nie utracono wszakże dotąd nadziei w pomysłny ich obrót.

Hanower 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. W.)—Prezydent rządowy hr. Wilhelm Bismark odjechał do Friedrichsruhe. Stan zdrowia ekskanclerza wbrew pogłoskom jest zadowalniający.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pryw. Kur. W.)—Z Ajaccio telegrafują, że w Bonifacio aresztowano dwóch włochów pod zarzutem szpiegostwa.

Paryż 30-go grudnia. (Tel. pr. Kur. War.)—Z Saint Etienne donoszą, że przy wejściu do kawiarni, leżącej w środku miasta, znaleziono puszkę blaszaną, napelnioną prochem wybuchającym i kawałkiem krzemienia.

Rzym 30-go grudnia. (Tel. pryw. K. War.)—Autentycznie zapewniają, że na kupon renty włoskiej nie będzie nałożony podatek.

Montevideo 29-go grudnia. (Tel. pr. K. W.)—Na prezydenta Urugwaju postawiono kandydaturę Ellouriego.

Wyszedł z druku najnowszy zbiór opowiadań

GAMASTONA

pod tytułem

FOTOGRAFJE bez Retuszu

Cena rs. 1 kop. 20.
Jest do nabycia we wszystkich księgarniach. 1368r

Nowozałożona Remiza

"ECLIPS"

25. Nowy-Swiat 25.

Landa, Faetony, Karety,

na gumowych kołach.

Wytworzone zaprzęgi.

TELEFON. 2598

PASTYLKI AROMATYCZNE

DO ROBIENIA WÓDEK, LIKIERÓW I LEMONIAD

fabryki

GLÄSCHKE & WIEDNER

w PETERSBURGU

Cennik.

Pastylki do wódek		Pastylki do likierów	
Nr 1 Arak,	} po 15 kop.	Nr 14 Żołądkówka,	} po 15 kop.
2 Koniak,		15 Szwajcarska,	
3 Rum,		20 Benedyktyn,	
4 Absent,		21 Chartreuse,	
5 Jałowcowa,		22 Maraschino,	
6 Kirszwasser,		23 Curaçao,	
7 Żytniówka,		24 Mandarynowy,	
8 Jarzębinowa,		25 Cesarski,	
9 Holenderska,		26 Różany,	
10 Rygski balsam,		27 Aromatyczny,	
11 Angielska gorzka,		28 Waniljowy,	
12 Cesarska,		29 Alaschkümmeł,	
13 Angostura,		30 Miętowy.	

Lemoniady w różnych gatunkach po kop. 10.

Sprzedają się w Składzie Głównym na Królestwo Polskie u

JÓZEFA KLEINADEL,

Warszawa—Królewska 39, wprost Giełdy.—Telefonu 280. 2297

oraz w znaczniejszych składach aptecznych i kolonialnych w Warszawie i na prowincji.

Jarząbki!!! Jarząbki!!! Jarząbki!!!

TANIO

SPRZEDAJE

na pary i na pudy.

Marszałkowska Nr 147, m. 12.

Oczekiwane

Nadeszły

OLÓWKI.

czarne i różnokolorowe,
oraz szyfry z fabryki

W. F. Carnatz,

są do nabycia we wszystkich dobrze
assortowanych składach mater-
jałów piśmiennych w Warszawie.

2528

PARFUMERIE

Paris-Caprice

Nouvelle Création

GELLÉ FRÈRES

6, Avenue de l'Opéra

PARIS

Do nabycia w większych perfumerjach.

Egzystujący od roku 1880

Skład Futer

HURTOWY I DETALICZNY

B. REDEL

ulica Nalewki Nr 16,

istnieje i nadal w tymże samym **DOMU**
w bramie na 1-m piętrze, zaopa-
trzonej na teraźniejszy sezon we wszel-
kie gatunki **Futer** w blamach i skór-
kach, z czem poleca się Szanownej
Publiczności.

Ceny bardzo umiarkowane!!!

Laskawa klientelę moją upraszam
o uprzejme zwrócenie uwagi na firmę
i numer domu **16 (szesnasty)**. 2567

Bilanse

sporządza, sprawdza rachunki, kontroluje
prowadzenie ksiąg, a także nowe księgi za-
prowadza.—Buchalter rutynowany, Aleja Je-
rozolimka 48, m. 28. 1970r

Do kantoru fabrycznego w Łodzi
potrzebny płatny

Praktykant handlowy,

znający gruntownie język polski i rozumie-
jący po niemiecku.—Oferty wysłać do kan-
toru Kurjera Warszawskiego pod literami
X. Y. Z. 2599

TOASTY

na wszelkie uroczystości rodzinne, obchody
domowe, zebrania towarzyskie, okoliczno-
ściowe i t. p. (rymowane), 2603

wyszły z druku.—Cena kop. 30.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Weana Frucht

(Kwiatek wiedeński),

najnowszy **Wale**,

przez **Alfonsa Czibulke**.

Cena kop. 50. 2604

Nakład J. Guranowskiego, Senatorska Nr 32.

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Rupture

leczy pasek D-ra Pierre'a,

któremu tysiące osób zawdzięcza

swoje wyzdrowienie. **S. Zyss**, Sena-

torska 28, m. 24, poprzeczna oficyna, od 10
do 12-ej i od 4-ej do 6-ej. 2189

Złoty Medal 1885 r.

KASSY

ogniotrwałe

Roberta Bohrego,

Nowy-Swiat Nr 34.

SPECJALNA FABRYKA

nagrodzona medalami na wystawach Euro-
pejskich i Amerykańskich.—Wyrób pierw-
szorzędny.—Ceny niskie, znaczny wybór.—
Cenniki z rysunkami wysyłają się bezpla-
tnie 1922

Wykonawca testamentu

Doktora Mikołaja Spasskiego, Radca Dworu
Ludwik Jaworski, zamieszkały w Warszawie,
Zórawia 43, wzywa niniejszem Irenę Anto-
nowną Przygócką i Marię Barylównę Mok-
lewszą, do odebrania swych legatów. 2569

Wspólnik

z kapitałem od 20,000 rs.—25,000 rs., potrze-
bny do domu hurtowo-komisowego Import.
w Warszawie, robiącego znaczne obroty z
bardzo małym ryzykiem we wszystkich mi-
astach Cesarstwa i Królestwa.—Właściciel
często wyjeżdża z powodu kupna i sprzedaży
towaru, życzy więc znaleźć takiego wspólni-
ka, któryby śledził za rozwojem interesu i
współdziałaniem swym wpłynął na rozwój te-
goż.—Kapitał może być zagwarantowany i
wniesiony jednorazowo lub w 2-ech ratach.—
Oferty przyjmuje Kurjer pod „Interes—Mo-
nopol.” 2570

Na czasie.

Z powodu niespodziewanych i nieprzewi-
dzianych okoliczności, jest do odstąpienia
interes dobrze procentujący, mający świetną
przyszłość przed sobą.—Prowadzić go może
nawet sama kobieta, albowiem fachowość jest
niekoniecznie potrzebna.—Do objęcia intere-
su potrzeba od 4 do 5 tysięcy rubli.—Pości-
dnicstwo wyłącza się.—Oferty i mniej więcej
curriculum vitae, składać w kiosk przy gma-
chu ratuszowym pod literami A. B. C. 2595

TYGODNIK ILLUSTROWANY

starając się godnie odpowiedzieć stanowisku jedyne-
go pisma polskiego, poświęconego literaturze i sztuce,
w prawdziwym tych słów znaczeniu, zawsze usiłuje dawać
na swych kartach najwybitniejsze utwory współczesnych
malarzy i rzeźbiarzy, swoich i obcych.

W r. b. prócz wielu ilustracji czysto artystycznych
bieżących, których liczba dochodzi rocznie do sześciuset,
czytelnicy TYGODNIKA oglądali w piśmie kopje z u-
tworów: Matejki („Portret własny”, „Zaślubiny” oraz
malowidła z politechniki lwowskiej), Brandta („Zapo-
rożcy”, „Powrót z wyprawy”), Juliusza Kossaka („Stado
koní”, „Panice i dziewczyna”), Stachewicza („Bóg

Ojciec”, Fałata „Zima”, „Na stanowisku”), Kowal-
skiego („Sanna”, „Odwiłz”), Żmurki (studja kobiece),
Chełmońskiego („Święcone”, „Zajęce”), Siemiradzkiego
(„Przekupień wędrowny”), Andriollego (rysunki z po-
dróży), Jana Rosena („Napoleon w Smorgoniach”),
Gersona („W górach”), Owidzkiego („Votum”), Kaza-
nowskiej („W kościele”), Pawliszaka („Harce tatar-
skie”), Wojciecha Kossaka („Polowanie na lisy”), Sta-
siaka („Rybaczka”) Wilhelma Kotarbińskiego („Orgja”),
Mularskiego („Powrót z ziemi”), Wyczółkowskiego
(„Dziady”), „Marysia”, „Ujrzałem raz”), Szymanow-
skiego („Modlitwa”), Alchimowicza („Najem robotni-

ka”), Brożika „Czytanie Biblii”, Gallegas'a („Branki
w Jasyrze”, „Chrzeszt”), Bridgeman'a („Demon miło-
ści”), Alvareza „Katedra Filipa II-go”), W. Kaulbach'a
(„Złote wieki Hellady” i t. d.

Na r. p. mamy już w tece między innymi: Siemiradzkie-
go („Sąd Parysa”), Stachewicza („Matka Boska”—
kolorami), Kowalskiego („Napad wilków”), Żmurki
(„Pieśń wieczorna”, studja kobiece i in.), Antoniego
Kolberga (autentyczny portret Szopena), W. Kotarbiń-
skiego („Messalina”, „Wskreszenie syna wdowy”),
Gażyczowej („Chryzantemy”), Trębacza („Marzenia”)
i wiele innych.

Warunki prenumeraty „Tygodnika Ilustrowanego” wraz
z dodatkami i premjami:

W Warszawie: miesięcznie 67½ kop.
kwartalnie 2 rub.
półrocznie 4 „
rocznie 8 „

Na Prowincji: kwartalnie 3 rub.
półrocznie 6 „
rocznie 12 „

Ogłoszenia, ze względu na wielką popytność są niezwykle
korzystne w „Tygodniku.”

Wiersz druku (petitem):
po tekście 12 kop.
przed tekstem 15 „

ADRES: Warszawa, Krakowskie-Przedmieście Nr. 17.

Redaktor Dr. Józef Wolff.

Prospekty i numery okazowe na żądanie gratis i franco.

Wydawcy: Gebethner i Wolff.

1289r

